

DIA MUNDIAL DE LA POESIA - POEMES SOBRE L'EDUCACIÓ I L'ESCOLA

MESTRE, APRÈN! Bertolt Brecht, 1933-1935 (*Poemes i cançons*. Barcelona: Edicions 62/Empúries, 1998)

No diguis massa sovint que tens raó, mestre!
Deixa que ho reconeguïn els deixebles!
No violentis massa la veritat:
No ho tolera.
Escolta quan parles!

Traducció: Feliu Formosa

1940, Bertolt Brecht, 1940 (*Poemes i cançons*. Barcelona: Edicions 62 / Empúries, 1998)

El meu fill petit em pregunta: Cal que estudiï matemàtiques?
Per què, diria. Que dos trossos de pa són més que un,
prou que ho notaràs.
El meu fill petit em pregunta: Cal que estudiï francès?
Per què diria. Aquesta nació s'ensorra.
Frega't el ventre amb la mà i queixa't,
que tothom t'entendrà.
El meu fill petit em pregunta: Cal que estudiï història?
Per què, diria. Aprèn d'amagar el cap sota terra
i així potser sobreviuràs.
Sí, estudia matemàtiques, dic,
estudia francès, estudia història!

Traducció: Feliu Formosa

ELS NENS, Joan Vinyoli, 1978 (*Poesia completa*. Barcelona: Edicions 62, 2008)

Els nens s'han escapat de l'escola i salten, riolers, pels turons que hi ha prop, tirant-se pedres de cotó fluix i boles de farina que els deixen blanquinosos. Tot d'una se'ls apareix un àngel immens de paper vermell, que els deixa atònits i meravellats. Tot el cel és de color vermell. Cantant i cridant i rodolant per terra, tornen feliços a l'escola i t'expliquen el que els ha esdevingut. Tu els dius que no devia ser cap àngel, sinó el reflex de la claror d'un núvol baix. Ells et repliquen, però, que no era cap àngel ni cap núvol, sinó el teu estel, que els protegia i els embadocava. Amb els teus ulls molt foscos i brillants has mirat els nens i has sentit "felicitat".

EL RUC (LE CRANCRE), Jacques Prévert, 1946 (*Paroles*. París: Gallimard, 2004)

Diu que no amb el cap
però diu que sí amb el cor
diu que sí a allò que li agrada
diu que no al professor
està dret
li fan preguntes
i apareixen tots els problemes
de cop i volta riu com un boig
i ho esborra tot
les xifres i les paraules
les dates i els noms
les frases i les trampes
i malgrat les amenaces del mestre
sota els crits dels alumnes aplicats
amb guixos de tots colors
a la pissarra negra de la desgràcia
dibuixa la cara de la felicitat

Traducció: Ibn al-Balat

L'ALUMNE (L'ÉCOLIER), Raymond Queneau, 1967 (*Courir les rues. Battre la campagne. Fendre les flots*. París: Gallimard, 1981)

Escriuré el dijous escriuré el diumenge
quan no vagi a escola
escriuré notícies escriuré novel·les
i fins i tot paràboles
parlaré del meu poble parlaré dels meus parents
dels meus avantpassats dels meus avis
descriuré els prats descriuré els camps
les petites coses i les bestioles
després viatjaré i aniré fins a l'Iran
al Tibet o bé el Nepal
i el que és molt més interessant
pel cantó de Sírius o d'Algol
on tot em semblarà tant sorprenent
que en tornar a la meva escola
faré l'ortografia amb malenconia

Traducció: Ibn al-Balat

PÀGINA D'ESCRITURA (LA PAGE D'ÉCRITURE), Jacques Prévert, 1946 (*Paroles*. París: Gallimard, 2004)

Dos i dos quatre
quatre i quatre vuit
vuit i vuit fan setze...
Repetiu! diu el mestre
Dos i dos quatre
quatre i quatre vuit
vuit i vit fan setze.
Però vet aquí que l'ocell lira
passa pel cel
el nen el veu
el nen el sent
el nen el crida:
Salva'm
juga amb mi
ocell!
Llavors l'ocell baixa
i juga amb el nen
Dos i dos quatre...
Repetiu! diu el mestre
i el nen juga
l'ocell juga amb ell...
Quatre i quatre vuit
vuit i vuit fan setze
i setze i setze, quan fan?
Setze i setze no fan res
i encara menys trenta-dos
de cap manera
i se'n van.

I el nen ha amagat l'ocell
al seu pupitre
i tots els nens i les nenes
senten la seva cançó
i tots els nens i nenes
senten la música
i vuit i vuit també se'n van
i quatre i quatre i dos i dos
al seu torn foten el camp
i un i un no fan ni una ni dues
un a un se'n van igualment.
I l'ocell lira juga
I el nen canta
i el professor crida:
Quan acabareu de fer el pallasso!
Però els altres nens i nenes
escolten la música
i les parets de la classe
s'efondren tranquil·lament.
I els vidres tornen a ser sorra
la tinta torna a ser aigua
els pupitres tornen a ser arbres
el guix torna a ser roca
la ploma torna a ser ocell.

Traducció: Ibn al-Balat

UNA ESCOLA TAN GRAN COM EL MÓN, Gianni Rodari, 1963 (*Una scuola grande come il mondo.*
Trieste: Emme Edizioni, 2013)

Hi ha una escola que és tan gran com el món.
Hi ensenyen, mestres , professors,
advocats, paletes,
televisors, diaris,
senyals de circulació,
el sol, les tempestes, les estrelles.

Hi ha lliçons fàcils
i lliçons difícils,
lleixes, boniques i així així...

S'hi aprèn a parlar, a jugar,
a dormir, a llevar-se,
a estimar i fins i tot
a enfadar-se.

Hi ha exàmens a cada moment,
però no hi ha repetidors:
ningú pot aturar-se als deu anys,
als quinze, als vint,
i descansar una mica.

D'aprendre no se n'acaba mai,
i allò que no sap
sempre és més important
que allò que ja sap.

Aquesta escola és el món sencer
tant gran com és:
obre els ulls i tu també aprovaràs!

Traducció: Ibn al-Balat

EDUCAR, Fermín Gaínza (*Casi puro rezo*. Buenos Aires: Stella, 1982. Disponible a: <http://www.lacrujiaediciones.com.ar/fermin/>). Atribuït erròniament a Gabriel Celaya

Educар es lo mismo
que poner un motor a una barca...
Hay que medir, pensar, equilibrar...
y poner todo en marcha.

Pero para eso,
uno tiene que llevar en el alma
un poco de marino...
un poco de pirata...
un poco de poeta...
y un kilo y medio de paciencia concentrada.

Pero es consolador soñar,
mientras uno trabaja,
que ese barco, ese niño,
irá muy lejos por el agua.

Soñar que ese navío
llevará nuestra carga de palabras
hacia puertos distantes, hacia islas lejanas.

Soñar que, cuando un día
esté durmiendo nuestra propia barca,
en barcos nuevos seguirá
nuestra bandera enarbolada.

LOS ÁNGELES COLEGIALES, Rafael Alberti, 1929 (*Sobre los Ángeles*. Madrid: Alianza, 1982)

Ninguno comprendíamos el secreto nocturno de las pizarras
ni por qué la esfera armilar se exaltaba tan sola cuando la mirábamos.
Sólo sabíamos que una circunferencia puede no ser redonda
y que un eclipse de luna equivoca a las flores
y adelanta el reloj de los pájaros.

Ninguno comprendíamos nada:
ni por qué nuestros dedos eran de tinta china
y la tarde cerraba compases para al alba abrir libros.
Sólo sabíamos que una recta, si quiere, puede ser curva o quebrada
y que las estrellas errantes son niños que ignoran la aritmética.

MI ESCUELA, MI ESCUELA (Homenaje a los maestros), Gloria Fuertes, 1981 (*Piopo Lope y el pollito miope*. Madrid: Escuela Española)

Yo voy a una escuela
Muy particular
Cuando llueve se moja
Como las demás.

Yo voy a una escuela
Muy sensacional
Si se estudia, se aprende,
Como en las demás.

Yo voy a una escuela,
Muy sensacional,
Los maestros son guapos
Las maestras son más.

Cada niño en su pecho
Va a hacer un palomar
Donde se encuentre a gusto
El pichón de la Paz.

Yo voy a una escuela
Muy sensacional.

SIN PROFES NO HAY, M. Rosa Serdio

Bajo la acacia en la sabana
sin un techo o con todos los detalles,
en pleno desierto, en el oasis,
en la alta trocha de los Andes,
en cualquier canal de oriente,
en la escuela más uniformada,
o en un pueblo a la espera de tenerla,
en la orilla del lago Tanganica,
bajo el sol del trópico,
en el norte más norte o
al sur más extremo...
Hay una escuela siempre que alguien
se siente en círculo con otros
a aprender y a enseñar.
Sin círculo no hay palabra.
¡Sin maestros no hay escuela!

RECUERDO INFANTIL, Antonio Machado, 1899-1907 (*Soledades*. Madrid: Taurus, 1974)

Una tarde parda y fría
de invierno. Los colegiales
estudian. Monotonía
de lluvia tras los cristales.

Es la clase. En un cartel
se representa a Caín
fugitivo, y muerto Abel,
junto a una mancha carmín.

Con timbre sonoro y hueco
truenan el maestro, un anciano
mal vestido, enjuto y seco,
que lleva un libro en la mano.

Y todo un coro infantil
va cantando la lección:
mil veces ciento, cien mil,
mil veces mil, un millón.

Una tarde parda y fría
de Invierno. Los colegiales
estudian. Monotonía
de la lluvia en los cristales.

UN ALTRE MAÓ A LA PARET (ANOTHER BRICK IN THE WALL) Roger Waters (Pink Floyd), 1979

No necessitem cap educació
No necessitem cap control del pensament
Ni el sarcasme fosc a les classes
Mestres deixeu als nens en pau
Ei, mestres! Deixeu els nens en pau
Al capdavall només són
un altre maó a la paret,
al capdavall només sou
un altre maó a la paret.

Traducció: Ibn al-Balat

SI PUDIERA VOLVER A EDUCAR A MI HIJO/A...
SI PUDIERA SEGUIR SIENDO MAESTRO, Nacho Celaya Pérez

Construiría su autoestima primero
y la casa después.
Pintaría más con los dedos
y señalaría menos...

Haría menos correcciones
y más conexiones.

Apartaría los ojos del reloj
y le miraría más a él... a ella...

Me interesaría por saber menos
y aprendería a interesarme más.

Atravesaría más campos
y contemplaría más estrellas.

Haría más excursiones
y volaría más cometas.

Dejaría de jugar serio
y jugaría más en serio.

Daría más abrazos y besos
y menos tirones de orejas.

Vería el árbol en el fruto
más a menudo.

Sería menos firme
y afirmaría mucho más.

Enseñaría menos sobre el amor al poder
y más sobre el poder del amor.